

รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

A MODEL OF LEARNING MANAGEMENT CRITICAL FROM SOUTHERN LULLABIES TO ENHANCE ANALYTICAL THINKING SKILL IN SECONDARY SCHOOLS.

Corresponding author¹,
alis-petchara@hotmail.com¹

อลิศรา เพชระ¹, ไกรเดช ไกรสกุล² และ สืบพงศ์ ธรรมชาติ³
Alisara Petchar¹, Kraidej Kraisakul² and
SuebpongThammachat³

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 2) พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา 3) เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนร่อนพิบูลย์เกียรติวสุนทรราภิวัฒน์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ 1) แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการคิดวิเคราะห์ 2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการคิดวิเคราะห์ 3) แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ กระบวนการวิจัยใช้วิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative) ผลการวิจัยพบว่า 1. ปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเกิดจากความเชื่อที่มีมาแต่เดิม หลักสูตร ตัวครูวิธีการสอนแบบเดิม ๆ ของครูตลอดทั้งสภาพแวดล้อมในการจัดการเรียนการสอนที่ไม่เอื้อให้เกิดการคิดวิเคราะห์ 2. รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบคือ 1) การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดสื่อและวิธีการสอน 5) การวิเคราะห์ผู้เรียน/จัดกลุ่มผู้เรียน 6) การดำเนินการจัดกิจกรรม 7) การวัดผลหลังเรียน และ 8) การวิเคราะห์ผลย้อนกลับ/ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในองค์ประกอบที่ 6 มีขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ ALISARA STEP 7 ขั้นตอนคือ 1) สร้างความสนใจ (Attention) 2) เสนอเนื้อหาใหม่ (Learning new content) 3) ร่วมใจวิพากษ์/หลากหลายความคิด (Ideas) 4) สัมผัสตรวจสอบ (Survey) 5) ประยุกต์ใช้ (Applied) 6) ตรวจสอบใคร่ทบทวน (Review) และ 7) ประมวลผลลัพธ์ (Aggregate)

¹ นักศึกษาหลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

² หลักสูตรการจัดการนวัตกรรมเพื่อการพัฒนา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช

³ รองศาสตราจารย์ ผู้อำนวยการอาครมวัฒนธรรมวลัยลักษณ์ มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์

3. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีทักษะในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: ปัญหาการคิดวิเคราะห์ เพลงกล่อมเด็กภาคใต้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์ ALISARA STEP

ABSTRACT

The objectives of this research are to 1) study problems of high school students' analytical thinking skill, 2) develop the critical model of southern children's lullaby for high school students' analytical thinking skill development, and 3) study the effectiveness of the critical model of southern children's lullaby for high school students' analytical thinking skill development. The samples of this study were 30 high school students of RonphiboonKietwasun tharapiwat, the Office of Secondary Educational Service Area 12. The data were collected by 1) a lesson plan of analytical thinking skill, 2) an achievement test of analytical thinking skill, and 3) a students' satisfaction form of using the critical model. Qualitative and quantitative methods were implemented. The results indicated that 1) The students' problems of analytical thinking skills were because of teachers' traditional teaching style, old beliefs, curriculums, and classroom environment. The components of the critical model of southern children's lullaby for high school students' analytical thinking skill development consisted of 8 elements. They were 1) learning goal setting, 2) The components of the critical model of southern children's lullaby for high school students' analytical thinking skill development consisted of 8 elements. They were 1) learning goal setting, 2) goal setting of analytical thinking improvement, 3) content setting, 4) materials and teaching style, 5) learners grouping analysis, 6) activity operation, 7) evaluation after studying, and 8) retroactive effect analysis/revision. Moreover, AIIISARA'S 7 steps were 1) attention, 2) learning and presenting new content, 3) idea criticism, 4) survey and inspection, 5) application, 6) review, and 7) data processing. 3) The posttest score of analytical thinking skill was higher than the pretest score that was significantly different at 0.01 levels.

Keywords: Analytical Thinking Problem, Southern Children's Lullaby, the Critical Model, AIIISARA STEP

บทนำ

สังคมไทยในปัจจุบันมีระบบความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่ไม่ถูกต้อง ชอบให้เด็กอ่านหนังสือเรียนการสอนไม่เคยเชื่อให้เด็กโต้แย้งหรือตั้งข้อสงสัยและหาข้อพิสูจน์กับครู เด็กต้องเชื่อฟังคำสั่งสอนครู ห้ามคิดที่แตกต่าง สิ่งเหล่านี้เป็นตัวหล่อหลอมให้เด็กไทยขาด

ทักษะการคิด ส่วนการปลูกฝังให้เด็กมีความคิดและวิจารณ์ญาณนั้นอยู่ในชั้นวิกฤต เด็กไทยขาดการใช้ความคิดระบบการศึกษาไม่เชื่อให้เด็กคิดวิเคราะห์เน้นการท่องจำ เด็กไทยจึงสูญเสียการฝึกคิดอย่างน่าเสียดาย (อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์.2554:84. แสงเดือน ทวีสิน. 2545 : 194) ทักษะการคิดวิเคราะห์ เป็นจุดเริ่มต้นในการต่อยอด

องค์ความรู้ด้านต่างๆ ของเด็ก ทั้งการแก้ปัญหา ตัดสินใจ รวมไปถึงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งปัจจุบันพบว่า เด็กไทยขาดทักษะดังกล่าวมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ และแนวการสอนของครู ที่สร้างกำแพงกันไม่ให้เด็กกล้าคิดด้วยคำพูด หรือการแสดงท่าทาง ตลอดจนความเชื่อที่ว่า “เดินตามหลังผู้ใหญ่หมาไม่กัด” หรือ เด็กห้ามแสดงความคิดเห็นก่อนผู้ใหญ่ทำให้เด็กไทยขาดทักษะการคิดวิเคราะห์ส่งผลให้ตัดสินใจไม่เป็น เห็นอะไรเลียนแบบไปหมดทั้งค่านิยม แฟชั่น เพศสัมพันธ์หรือแม้กระทั่งยาเสพติด (พัฒนา ชัชพงศ์. 2553 : เมษายน 19)

การคิดและการสอนคิดจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งในการจัดการศึกษา เพื่อให้ได้คุณภาพสูง โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ประเทศต่าง ๆ ทั่วโลกหันมาศึกษาและเน้นในเรื่องของการพัฒนาผู้เรียนให้เติบโตขึ้นอย่างมีคุณภาพในทุก ๆ ด้าน ทั้งทางด้านสติปัญญาคุณธรรมและการเป็นพลเมืองที่ดีของประเทศ แต่สภาพการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของครูไทย ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องด้วยตนเอง ด้วยกระบวนการสอนที่นักเรียนมีส่วนร่วม และการใช้คำถามเพื่อส่งเสริมการคิดใช้เทคนิควิธีการสอนที่ทันสมัย น่าสนใจเพื่อให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์เสริมสร้างความคิดด้วยตนเอง มีการดำเนินการกันน้อยและไม่ชัดเจนขาดการส่งเสริมให้เกิดกระบวนการคิด จึงก่อให้เกิดปัญหาอย่างต่อเนื่องการสอนคิดจึงต้องสอนเป็นกระบวนการด้วย (บุญญาพร ปิ่นทอง. 2555 : ออนไลน์)

จากการประเมินการจัดการศึกษาของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานทางการศึกษา (2549 : 2) พบว่า ปัญหาด้านการคิดวิเคราะห์เป็นปัญหาของเด็กไทยที่ต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน จากผลการประเมินสถานศึกษาจำนวน 7,273 แห่ง สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) พบว่า ผู้เรียนร้อยละ 18.12 เท่านั้นที่มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นมาตรฐานและตัวบ่งชี้ที่ควรเร่งรัดปรับปรุงและพัฒนา ส่วนในการจัด

สอบ GAT/PAT คะแนนของผลการสอบที่ออกมาปรากฏว่าผลการสอบ GAT 1 ที่เป็นข้อสอบด้านการคิดวิเคราะห์แก้ไขโจทย์ปัญหา มีคะแนนผลการสอบเฉลี่ยที่น้อยที่สุด โดยช่วงคะแนนของผู้สอบทั้งหมดอยู่ที่ 0.00-30.00 ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 31.12 ของผู้เข้าสอบทั้งหมดจำนวน 100,512 คน หลังจากที่ผลคะแนนสอบออกมา ทางสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน(สพฐ.) จึงได้ตระหนักถึงปัญหาคะแนนของเด็ก ที่มีค่าเฉลี่ยคะแนนต่ำลงทุกปีอย่างต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้ สทศ. และ สพฐ. จึงกำลังเร่งหาทางแก้ไขในเรื่องดังกล่าวอย่างยั่งยืน เพื่อจะเป็นประโยชน์ในการปรับปรุงการเรียนการสอน (ณัฐธีร์ โกลลพิศิษฐ์ (2555) ผู้วิจัยสอนนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาเป็นเวลามากกว่า 20 ปี ได้ประเมินผลทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในโรงเรียน ปรากฏว่า นักเรียนส่วนใหญ่ ไม่สามารถคิดวิเคราะห์ที่ได้แยกแยะรายละเอียดไม่ได้ ไม่มีความสามารถในการตีความหาความสัมพันธ์เชิงเหตุผลไม่ได้ ซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านการคิดวิเคราะห์อยู่ในเกณฑ์ที่ไม่พึงพอใจ

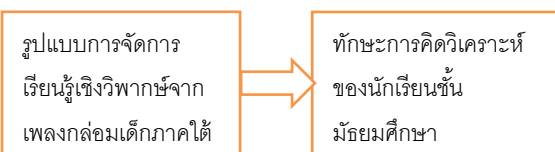
จากปัญหาที่กล่าวมาการสอนเพื่อพัฒนาทักษะการคิด จึงเป็นกุญแจสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถในการคิดขั้นสูง ผู้วิจัยจึงมีความต้องการที่จะเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ด้วยการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ซึ่งเป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีความสามารถด้านทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งทำให้ผู้เรียนสามารถพิจารณาประเมินและตัดสินสิ่งต่าง ๆ โดยแสวงหาคำตอบที่มีความสมเหตุสมผล ให้เชื่อในสิ่งที่ถูกต้อง เชื่ออย่างมีเหตุผล ช่วยให้คิดอย่างรอบคอบครบถ้วน ช่วยแก้ปัญหาคำถามอุปสรรค วิเคราะห์ตัดสินเรื่องใดเรื่องหนึ่งด้วยการทำทนาย และการวิพากษ์จะช่วยให้เกิดการพิสูจน์ข้อมูลนั้นอีกครั้งหนึ่ง (มณีรัตน์ ภัทรจินดา.2556)

สำหรับเพลงกล่อมเด็ก จะเป็นสื่อกระตุ้นการเสริมสร้างการคิดวิเคราะห์ เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็ก

จะเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ ที่ช่วยเพิ่มพูนทักษะ การคิดวิเคราะห์ของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากเพลงกล่อมเด็กเป็นวรรณกรรมมุขปาฐะเป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นเนื้อร้องของเพลงกล่อมเด็กจะสอนเกี่ยวกับจารีตขนบธรรมเนียม ประเพณีความเชื่อ ค่านิยม ข้อห้าม แสดงถึงสภาพสังคม ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ ของชุมชนในสมัยก่อน เล่าเรื่องในวรรณคดี นิยาย นิทาน แสดงความรัก ความห่วงใย การปลอบโยน ให้รางวัล ชูหรือขอสิ่งต่างๆ ให้เด็ก อบรมสั่งสอน ให้คิดดีสอนใจ ให้การอบรมสั่งสอนหลักธรรมหรือจริยธรรมสะท้อนความ ภาคภูมิใจในท้องถิ่น สภาพธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ หรือ ประวัติศาสตร์ ฯลฯ ตามเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กนั้น ๆ ซึ่งนอกจากจะเสริมสร้างให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์แล้วยังได้ความเจริญทางด้านอารมณ์ สังคม มีจิตใจที่ดี มีจินตนาการสร้างสรรค์สิ่งที่ดีงาม มีความประทับใจและ ได้เรียนรู้ทางภาษาอีกด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิง วิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ เพื่อเสริมสร้างทักษะ การคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา จึง สามารถเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ให้กับผู้เรียนใน ระดับชั้นมัธยมศึกษาได้เป็นอย่างดี และสร้างพื้นฐานการ คิดสำหรับผู้เรียนในระดับชั้นที่สูงขึ้นไปอีกด้วย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาสภาพปัญหาทักษะการ คิดวิเคราะห์ของนักเรียนในรายวิชาภาษาไทย และพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์เพื่อเสริมสร้างทักษะ การคิดวิเคราะห์โดยใช้เพลงกล่อมเด็กภาคใต้เป็นสื่อ สรุปรูปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย (research framework) ได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

2. เพื่อพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิง วิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะ การคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

3. เพื่อศึกษาประสิทธิผลของการใช้รูปแบบการ จัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อ เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษา

วิธีดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยและพัฒนา (Research & Development) ซึ่งใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ ผสมผสาน (Mixed Method) ทั้งวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) แบ่งออกเป็น 3 ระยะ รายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1

1. เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ของ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปี 4 ชั้นตอน คือ

1.1 ศึกษาสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ จาก เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1.2 ศึกษาสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์จาก การสัมภาษณ์เชิงลึก (In depth Interview)

1.3 ศึกษาปัญหาการคิดวิเคราะห์จากการ สำรวจความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

1.4 ศึกษาข้อมูลเชิงคุณภาพ จากการ สัมภาษณ์กลุ่ม ของนักเรียนมัศึกษากลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1) เอกสารสิ่งพิมพ์งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต

2) ครูผู้สอน กลุ่มสาระ การ เรียน รู้ ภาษาไทยในโรงเรียนมัธยมศึกษา จำนวน 3 คน

3) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา จำนวน 30 คน

4) นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 12 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) แบบวิเคราะห์เอกสาร
- 2) แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง
- 3) แบบสอบถาม จำนวน 20 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญ มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.67

4) แบบสัมภาษณ์ โดยนำข้อคำถามในการวิจัยขั้นตอนที่ 3 มาเป็นแนวคำถามเพื่อสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การเก็บรวบรวมข้อมูล

- 1) เก็บข้อมูลจากการศึกษาเอกสารนำมาบันทึกในแบบวิเคราะห์เอกสาร
- 2) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ครู ถอดเทปการสัมภาษณ์ และการจดรายละเอียดของข้อมูล
- 3) เก็บข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง
- 4) เก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์นักเรียนถอดเทปการสัมภาษณ์ และจดรายละเอียดของข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- 2) วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)
- 3) วิเคราะห์แบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ จำนวน 30 คน มีค่าเฉลี่ย (X) เท่ากับ 3.77 และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) เท่ากับ 0.60 อยู่ในระดับมาก

4) วิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) นำเสนอข้อมูลในรูปแบบของการพรรณนา

ระยะที่ 2

เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

1. ร่างรูปแบบจากการศึกษาสภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ของการวิจัยในระยะที่ 1 มาयर่างรูปแบบ
2. เขียนแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แต่ละแผนการเรียนรู้ใช้เวลา 2 ชั่วโมง รวม 20 ชั่วโมง

3. สร้างแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ ซึ่งเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ

4. สร้างแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ จำนวน 20 ข้อ

5. ประเมินความถูกต้องเหมาะสมของรูปแบบแผนการจัดการเรียนรู้แบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ แบบสอบถามความพึงพอใจที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน

6. ทดลองนำร่องกับนักเรียนในโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่

- 1) แบบสังเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในระยะที่ 1
- 2) แบบประเมินความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้
- 3) แบบประเมินความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์
- 4) แบบประเมินความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำเครื่องมือที่ผ่านการหาคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาโรงเรียนควนเกยสุทธิวิทยา เพื่อหาประสิทธิภาพของรูปแบบ โดยการทดลอง 1 : 1, 1 : 10 และการทดลองภาคสนาม

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแผนการจัดการเรียนรู้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีค่าความสอดคล้องเท่ากับ 0.69

2) วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.74

3) วิเคราะห์ค่าความสอดคล้องของแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้

จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน มีความสอดคล้องเท่ากับ 0.94

4) วิเคราะห์ประสิทธิภาพของรูปแบบจากการทดลองนำร่องมีประสิทธิภาพดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ตามเกณฑ์ 80/80

คะแนน	N	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	ร้อยละ
จากแบบทดสอบท้ายแผนการจัดการเรียนรู้ระหว่างเรียนแต่ละแผน (E ₁)	30	70	57.07	81.53
จากแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดวิเคราะห์(E ₂)	30	30	24.67	82.22

ระยะที่ 3

การศึกษาประสิทธิผลรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนร่อนพิบูลย์เกียรติวสุนทรวิวัฒน์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 จำนวน 30 คน

เครื่องมือการวิจัย ประกอบด้วย

1. แผนการจัดการเรียนรู้เรื่องการคิด

วิเคราะห์ จำนวน 10 แผน

2. แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการคิด

วิเคราะห์ จำนวน 30 ข้อ

3. แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้ จำนวน 20 ข้อ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจัดการเรียนการสอนตามแผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน ใช้เวลาในการทดลอง 20 ชั่วโมง ก่อนทดลองให้นักเรียนทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ก่อน หลังจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ครบทุกแผนให้นักเรียน

ทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนด้วยแบบทดสอบฉบับเดิมนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์ โดยเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างคะแนนทดสอบก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียนของกลุ่มตัวอย่าง

2. วิเคราะห์แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ โดยหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาศภาพปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

1.1 จากการศึกษาเอกสาร พบว่า ความเชื่อของสังคมไทยที่มีระบบความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่ไม่ถูกต้อง หลักสูตร มีเนื้อหาสาระแน่น เน้นความรู้ ความจำมากกว่าการส่งเสริมให้ฝึกคิดครุและวิธีการจัดการเรียนรู้ของครูขาดการส่งเสริมให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็นคนช่างสังเกต ช่างคิดช่างจดจำ ช่างซัก ช่างถาม รวมทั้งสภาพแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรมที่ไม่เอื้อให้

เด็กคิด ผู้ใหญ่ชอบให้เด็กว่านอนสอนง่ายไม่ยอมให้โต้แย้งหรือแสดงความคิดเห็น

1.2 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกครูผู้สอนรายวิชาภาษาพบว่า ครูสอนเนื้อหาเป็นส่วนใหญ่ อธิบายหรือบรรยายให้ฟัง ไม่มีกิจกรรมที่เอื้อให้เด็กได้คิดเด็กเองก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น และครูขาดการประเมินผลการคิดวิเคราะห์ที่ถูกต้อง

1.3 จากแบบสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนพบว่าอยากให้ครูสอนเรื่องที่สนุก ไม่เครียด และน่าสนใจ น่าติดตาม (ค่าเฉลี่ย 5.00) อยากให้ครูใจกว้างเปิดโอกาสให้เด็กแสดงความคิดเห็นและฟังเหตุผลของเด็ก ๆ (ค่าเฉลี่ย 4.93) และอยากให้การเรียนในห้องเรียนมีความสนุกเป็นกันเองมีบรรยากาศที่ดีในการเรียน (ค่าเฉลี่ย 4.93) ซึ่งอยู่ในระดับมากที่สุด

1.4 จากการสัมภาษณ์เชิงลึกกับนักเรียนพบว่า การที่เด็กไม่ชอบคิด เนื่องจากไม่มีความกล้าเพียงพอกลัวตอบผิด กลัวครูว่า กลัวเพื่อนล้อ ขาดความมั่นใจในตัวเอง เด็กชอบครูที่สอนสนุก ไม่เครียด และใช้สื่อที่เหมาะสม น่าสนใจ ใช้คำถามที่กระตุ้นการคิด

2. ผลการพัฒนาในรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาผู้วิจัยได้นำ

ผลจากการศึกษาสภาพปัญหาในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็นรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ประกอบด้วย 8 องค์ประกอบหลักและ 7 ขั้นตอนย่อย ดังรายละเอียดคือ 1) การกำหนดเป้าหมายในการเรียนรู้ 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ 3) การกำหนดเนื้อหา 4) การกำหนดสื่อ 5) การวิเคราะห์ผู้เรียน/จัดกลุ่มผู้เรียน 6) การดำเนินการจัดกิจกรรม 7) การวัดผลหลังเรียนและ 8) การวิเคราะห์ผลย้อนกลับ/ปรับปรุงแก้ไข ซึ่งในองค์ประกอบที่ 6 ประกอบด้วยขั้นตอนการสอน ALISARA STEP 7 ขั้นตอนคือ 1) สร้างความสนใจ (Attention) 2) เสนอเนื้อหาใหม่ (Learning new content) 3) ร่วมใจวิพากษ์/หลากหลายความคิด (Ideas) 4) สำรวจตรวจสอบ (Survey) 5) ประยุกต์ใช้ (Applied) 6) ครอบคลุมทบทวน (Review) 7) ประมวลผลผลลัพธ์ (Aggregate) ปรากฏตามรูปที่ 2

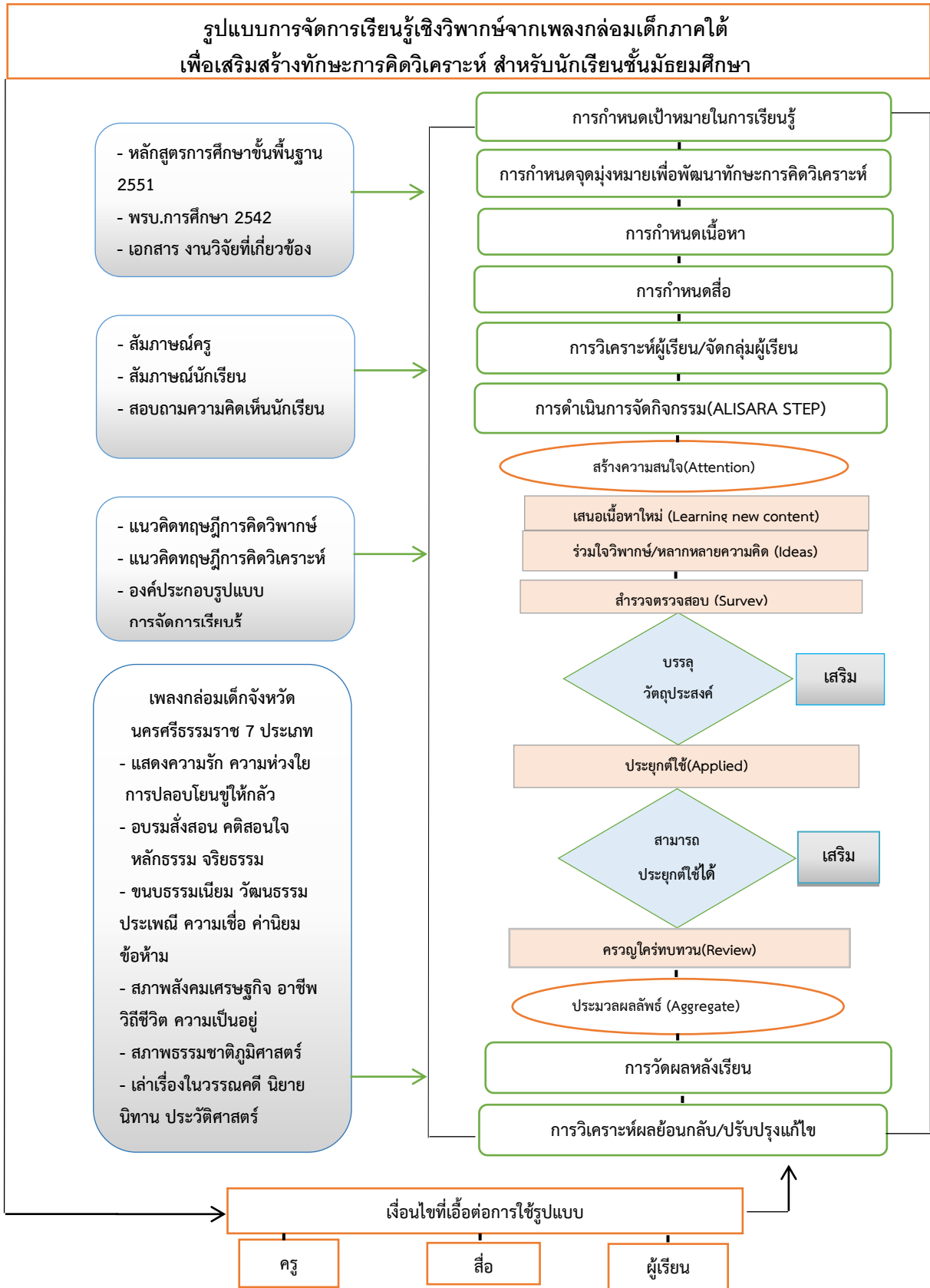
3. ประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาพบว่านักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ สูงกว่าก่อนใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน โดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

ผลการทดลอง	N	$\bar{x}$	S.D	t
ก่อนเรียน	30	13.93	2.586	24.664
หลังเรียน	30	24.13	2.662	

$t_{0.01,df} = 29$ ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ภาพที่ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา

อภิปรายผล

1. ปัญหาการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา เกิดจาก ความเชื่อของสังคมไทยที่คิดว่าเด็กจะต้องตามผู้ใหญ่เสมอ ห้ามโต้เถียงหรือโต้แย้งผู้ใหญ่ทำให้เด็กขาดโอกาสในการคิด ไม่กล้าคิดไม่กล้าแสดงความคิดเห็นและเกิดจากการสอนของครูที่เน้นเนื้อหา ความรู้ ความจำไม่ได้สอนให้เด็กคิด เด็กจึงขาดทักษะในการคิด สอดคล้องกับ อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์ (2554:84) และแสงเดือน ทวีสิน (2545:194) ที่มองว่าสังคมไทยในปัจจุบันมีระบบความคิดความเชื่อเกี่ยวกับเด็กที่ไม่ถูกต้อง ชอบให้เด็กว่านอนสอนง่าย การเรียนการสอนในโรงเรียนก็ไม่เอื้อให้เด็กโต้แย้งหรือตั้งข้อสงสัยและหาข้อพิสูจน์กับครูเด็กความคิดและวิจารณ์ญาณจึงอยู่ในขั้นวิกฤตเด็กไทยสูญเสียการ ผึกคิดอย่างน่าเสียดาย ซึ่งตรงกับ พัฒนา ชัชพงศ์ (2553 : เมษายน 19) มีความคิดเห็นว่าการคิดวิเคราะห์ เป็นจุดเริ่มต้นในการต่อยอดองค์ความรู้ด้านต่างๆของเด็ก ทั้งการแก้ปัญหา ตัดสินใจ รวมไปถึงความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งปัจจุบันพบว่า เด็กไทยขาดทักษะดังกล่าวนี้กันมากขึ้น ส่วนหนึ่งเกิดจากวิธีการเลี้ยงดูของพ่อแม่ ครูจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่ มีกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อให้เด็กคิด มีสื่อการสอนที่ดีที่สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของเด็กได้ครูต้องมีการวัดผลประเมินผลที่ประเมินทักษะการคิดวิเคราะห์ได้อย่างแท้จริง สอดคล้องกับต้องเชื่อฟังคำสอนของครู ห้ามคิดที่แตกต่างจากผู้สอน สิ่งเหล่านี้เป็นตัวหล่อหลอมให้เด็กไทยขาดทักษะการคิด ทั้งในเรื่องคิดวิเคราะห์คิดสังเคราะห์ คิดแก้ปัญหา การปลูกฝังให้เด็กมีนิวัตน์บุญญาภิรักษ์ (2557 : เมษายน 21) ได้แสดงความคิดเห็นว่า ครูต้องปรับทัศนคติในการเรียนการสอน ปรับมุมมองในการมองนักเรียนใหม่ แล้วสร้างบรรยากาศให้สดชื่นในการเรียน ทุกครั้งที่ครูตั้งคำถามครูต้องรอได้ถ้าครูมีการปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนการสอน แล้วรอเป็นเด็กก็จะได้เต็มประสบการณ์ เต็มข้อมูล เต็มความคิดได้มากขึ้น เพิ่มพูนทักษะการคิดวิเคราะห์ให้เกิดขึ้นได้และยรรยง ฎกของพลอย (2550) ได้ศึกษาปัจจัยที่สัมพันธ์กับการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

ในจังหวัดกาฬสินธุ์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 800 คน ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการคิดวิเคราะห์ ได้แก่ ความสามารถด้านเหตุผล บุคลิกภาพ และบรรยากาศในชั้นเรียน บทบาทของครูจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน ความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนสามารถพัฒนาได้ด้วยการสอน ซึ่งมีวิธีการที่แตกต่างกัน ทั้งการจัดกิจกรรมหรือสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้ฝึกคิดวิเคราะห์ การจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นให้นักเรียนสามารถคิดหาเหตุผลด้วยตนเอง ด้วยวิธีที่หลากหลาย ทั้งใช้กระบวนการกลุ่ม แบบอภิปรายโดยใช้สถานการณ์จริงหรือสถานการณ์จำลอง การจัดการเรียนรู้แบบบูรณาการ การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ การใช้กิจกรรมการแสวงหาและข้อค้นพบความรู้ด้วยตนเองประกอบการประเมินตามสภาพจริง การพัฒนาความสามารถทางด้านการคิดระดับสูงด้วยวิธีการสอนต่างๆ สามารถพัฒนาความสามารถทางด้านการคิดได้ดี ซึ่งทุกวิธีต้องการให้นักเรียนได้พัฒนาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ตามมาตรฐานการเรียนรู้ และสามารถนำไปใช้แก้ปัญหาที่อาจเผชิญในอนาคตได้ต่อไป (กฤษฎา แก่งสิงห์.2551. จุฬารัตน์ ต่อหิรัญ. 2551.และดลยา แดงสมบุรณ์. 2551)

ปัญหาการคิดวิเคราะห์ จึงต้องได้รับการแก้ไข เริ่มต้นที่บ้าน พ่อแม่ผู้ปกครองต้องฝึกให้เด็กรู้จักคิด รู้จักใช้เหตุผลรับฟังความคิดเห็นของสมาชิกในบ้าน แลกเปลี่ยนเรียนรู้แสดงความคิดเห็นซึ่งกันและกัน อย่าด่วนใจร้อน ตัดสินใจเรื่องราวต่าง ๆ โดยที่เด็กไม่ทันได้คิด ให้โอกาสรู้จักรอให้เวลาเห็นความสำคัญเมื่อลูกใช้เหตุผลรับฟังการตัดสินใจของลูก เด็กก็จะเป็นคนที่มีเหตุผล กล้าคิดกล้าทำ กล้าตัดสินใจ ส่วนที่โรงเรียน ครูก็ต้องปรับบทบาทของตัวเอง ปรับเปลี่ยนวิธีสอน จากการสอนบรรยาย สอนเนื้อหาในหนังสือ สอนให้เด็กจำเนื้อหา ต้องปรับกระบวนการสอนใหม่ที่เน้นทักษะการคิดวิเคราะห์ นำเทคนิควิธีการสอนต่างๆ มาใช้ ครูต้องลองผิดลองถูกในการนำวิธีการสอนมาใช้สอนคิดวิเคราะห์ให้หลาย ๆ วิธี

มาบูรณาการผสมผสาน และครูต้องอารมณ์ดี ไม่เครียด รู้จักบอคำถามให้เด็กคิด ถามซ้ำๆ ย้ำๆ ฝึกให้เด็กกล้าคิด กล้าตอบ ให้แรงเสริม ชมเชยเมื่อเด็กตอบคำถาม ได้ถูกต้อง ให้กำลังใจเมื่อเด็กตอบไม่ตรงประเด็น ครูต้องสอนด้วยความสนุกสนาน บรรยากาศในห้องเรียนมีความอบอุ่น ช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกันในการทำกิจกรรม ครูต้องมีสื่อการสอนที่ดี น่าสนใจ เพื่อเป็นสิ่งจูงใจให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีความสุข ไม่น่าเบื่อ หลักสูตรก็ต้องให้ความสำคัญกับการคิดวิเคราะห์ ระบุไว้ในการวัดผลและประเมินผลให้ชัดเจน ครูต้องวัดผลอย่างไร ต้องประเมินอย่างไรจึงจะตรงตามมาตรฐานตัวชี้วัด ส่งเสริมให้มีการอบรมครูเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ มีการจัดทำข้อสอบที่เน้นการคิดวิเคราะห์ ที่สำคัญครูผู้สอนจะต้องเข้าใจความคิดแบบวิเคราะห์ แล้วนำไปสถานเทคนิคการสอนรูปแบบต่างๆ เปิดโอกาสให้เด็กตั้งคำถามตามเทคนิคดังกล่าวบ่อย ๆ จนเป็นนิสัย เป็นคนช่างคิดช่างถามช่างสงสัย แล้วพฤติกรรมวิเคราะห์ก็จะเกิดขึ้นกับนักเรียนอย่างแท้จริง

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้เพื่อเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาพบว่า รูปแบบมีองค์ประกอบที่เหมาะสม และมีความเป็นไปได้ในการเสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียน อาจเนื่องมาจาก ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นอย่างเป็นลำดับขั้นตอนจากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งวิเคราะห์เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กนครศรีธรรมราช ยกวางรูปแบบ ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องเหมาะสมจากผู้เชี่ยวชาญ ผ่านการหาประสิทธิภาพจากการทดลองรายบุคคล ทดลองกลุ่มย่อย และทดลองภาคสนามซึ่งรูปแบบการจัดการเรียนรู้มีประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ ก่อนนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร เลิศณรงค์ (2558) ได้พัฒนารูปแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการเรียนพบว่า รูปแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้

ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่อง การเขียน ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 87.62/81.90 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้

3. ผลการประเมินประสิทธิผลของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ พบว่า นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์หลังเรียนมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 24.13 ซึ่งสูงกว่าก่อนเรียนที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ยึดนักเรียนเป็นศูนย์กลาง นักเรียนได้ฝึกทักษะกระบวนการคิดที่หลากหลายโดยใช้กระบวนการกลุ่มซึ่งในแต่ละกลุ่มนั้นจะประกอบด้วยนักเรียนที่ความสามารถ จึงทำให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งผู้วิจัยได้เอาใจใส่ดูแลนักเรียนอย่างใกล้ชิดคอยชี้แนะ กระตุ้นให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้สร้างบรรยากาศในการเรียนให้สนุกและมีความสุข นักเรียนได้สัมผัสกับสื่อที่เป็นของจริง และรูปแบบการจัดการเรียนรู้ได้ฝึกให้ผู้เรียนมีทักษะกระบวนการคิดที่หลากหลายทั้งวิเคราะห์ วิพากษ์และวิจารณ์ จากการสังเกตพบว่า ผู้เรียนส่วนใหญ่หลังจากที่ได้เรียนรู้ตามรูปแบบการสอนที่พัฒนาขึ้น มีพัฒนาการด้านทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ที่ดีขึ้นสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ของตนเอง และนักเรียนสามารถนำความรู้ ทักษะเจตคติ และคุณธรรม ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน รูปแบบการจัดการเรียนรู้ เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิพากษ์วิจารณ์เพื่อหาคำตอบ โดยใช้เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ซึ่งเป็นภูมิปัญญาในท้องถิ่นมาเป็นสื่อ ซึ่งในเนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กเป็นเสมือนกระจกเงาที่สะท้อนให้เห็นถึงสภาพชีวิตวิถีชีวิต ความเชื่อ ตลอดจนขนบธรรมเนียม วัฒนธรรม ประเพณีต่าง ๆ เอาไว้โดยออกมาในรูปแบบของความเชื่อ ค่านิยม และปรัชญาชีวิต คติสอนใจ ข้อห้าม การอบรมสั่งสอน หลักธรรมจริยธรรม สภาพสังคม เศรษฐกิจ ความเป็นอยู่ในสมัยก่อน การเล่าเรื่องในวรรณคดี นิยายนิทาน ความภาคภูมิใจในท้องถิ่น สภาพธรรมชาติ ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ตลอดจนถึงการแสดงความรัก ความห่วงใย เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กจึงมีคุณค่าเหมาะสมในการนำมาใช้เป็นสื่อเพื่อเสริมสร้างทักษะการคิด

วิเคราะห์สอดคล้องกับ สุวรรณิ ทองรอด (2552) ได้ศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตำบลไตรรงค์ อำเภอเมืองจังหวัดกำแพงเพชรพบว่า เพลงกล่อมเด็กมีคุณค่าปรากฏในเชิงบทบาทหน้าที่ และคุณค่าเชิงสังคม วัฒนธรรม สามารถตอบสนองวิถีชีวิตของคนในชุมชนได้เป็นอย่างดี ผู้เรียนจึงได้ฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ จากเพลงกล่อมเด็กที่มีเนื้อหาหลากหลาย ซึ่งในแผนการจัดการเรียนรู้ทุกแผนจะแตกต่างกันไปตามประเภทที่ผู้วิจัยได้สังเคราะห์มาจึงทำให้นักเรียนเรียนด้วยความสนุกสนานไม่น่าเบื่อ นอกจากนี้ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยได้นำเทคนิคการสอน 5 W 1 H มาใช้ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนได้คิด ส่งผลให้นักเรียนมีความอยากรู้ อยากเห็น และอยากค้นหาคำตอบ การเรียนรู้ที่เน้นกระบวนการคิด โดยการใช้คำถาม ได้ฝึกการคิดทั้งรายบุคคลและกลุ่มย่อยจะช่วยเสริมสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมการคิดและมีผลต่อการพัฒนาการคิดของผู้เรียนได้เป็นอย่างดีและผู้วิจัยยังได้นำเทคนิคหมวกความคิด 6 ใบ มาใช้ในช่วงตอนของการวิพากษ์วิจารณ์ช่วยให้นักเรียนได้ฝึกคิดอย่างมีเหตุผล และประเมินค่าได้ว่าดีหรือไม่ เพื่อนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังพบว่านักเรียนมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($X = 4.47$, $S.D. = 0.57$) ที่ผลเป็นเช่นนี้เนื่องมาจากกิจกรรมการเรียนรู้เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เรียนได้ฝึกปฏิบัติสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง กิจกรรมการเรียนรู้เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ฝึกการคิดวิเคราะห์ตามสถานการณ์ เรื่องราว หรือเหตุการณ์ที่กำหนด ที่สำคัญผู้วิจัยได้เชิญวิทยากรภายนอก ซึ่งเป็นผู้สูงอายุในชุมชนที่นักเรียนอาศัยอยู่ มาให้ความรู้และร่วมวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาของเพลงกล่อมเด็กร่วมกับนักเรียนทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน และมีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ และมีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ที่เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้อยู่ในระดับมาก

เพลงกล่อมเด็กภาคใต้ นอกจากเป็นเพลงที่มีเนื้อหาสาระน่าสนใจ สามารถนำมาเป็นสื่อที่มีคุณภาพในการสอนคิดวิเคราะห์แล้ว ยังเป็นภูมิปัญญาของท้องถิ่นที่มีคุณค่า ทางด้านอารมณ์สังคมสติปัญญาคติธรรมศิลปะวรรณคดีและให้ความรู้เรื่องภาษา ศัพท์สำนวน ที่เป็นภาษาถิ่น รวมทั้งวิธีการคิดที่สื่อออกมาอย่างมีศิลปะและยังให้ความเพลิดเพลินอีกด้วยซึ่งเยาวชนรุ่นหลังควรอนุรักษ์และสืบทอดให้เป็นมรดกของชาติสืบไป

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำไปจัดกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ผู้บริหารต้องเห็นคุณค่าและความสำคัญของทักษะการคิดวิเคราะห์ ควรสนับสนุนให้ครูได้พัฒนาตนเอง เข้ารับการอบรมในเรื่องของทักษะการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำมาพัฒนาผู้เรียนในทุกรายวิชา

2. ครูต้องปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการสอน กระบวนการจัดการเรียนการสอน จากการสอนเนื้อหาเป็นการสอนให้ผู้เรียนได้คิดวิเคราะห์ บือนคำถามที่ยั่วให้ผู้เรียนสงสัยหรือเกิดปัญหา สนับสนุนให้ผู้เรียนค้นหาคำตอบด้วยตนเอง และสนับสนุนให้ผู้เรียนรู้จักใช้เหตุผล

3. ครูต้องลดพฤติกรรมทางวาจาและเป็นผู้ฟังที่ดี กิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน ผู้เรียนควรมีบทบาทมากกว่าครู และต้องสร้างความอบอุ่นเป็นกันเองกับผู้เรียน ความอบอุ่นเป็นกันเองกับผู้เรียนจะช่วยสร้างความมั่นใจให้ผู้เรียนกล้าคิดมากยิ่งขึ้น

4. ครูต้องให้การเสริมแรงกับผู้เรียนตลอดเวลาให้กำลังใจ ชื่นชมเมื่อผู้เรียนตอบคำถามได้ และหากตอบผิดก็ต้องให้โอกาสในการแก้ตัวใหม่จนตอบได้ จะทำให้ผู้เรียนมีกำลังใจและเรียนรู้ด้วยความสุข

5. ในการนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้ไปใช้ ครูต้องศึกษาองค์ประกอบและขั้นตอนการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ล่วงหน้าเพื่อเตรียมความพร้อมในการเตรียมเนื้อหา และสื่อในการเรียนการสอน

6. การสอนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงวิพากษ์จากเพลงกล่อมเด็กภาคใต้นี้ ครูต้องกระตุ้นให้

ผู้เรียนเกิดความสงสัยและตอบคำถามให้มากที่สุด และ
ต้องฝึกฝนให้ผู้เรียน ช่างคิด ช่างถาม กล่าวหาญที่จะคิด
เพื่อฝึกทักษะในการคิดวิเคราะห์

คิดสร้างสรรค์ คิดเชิงสังเคราะห์ คิดเปรียบเทียบ หรือการ
คิดเชิงบูรณาการ เพื่อส่งเสริมการคิดให้เกิดขึ้นในตัว
ผู้เรียน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการคิดในด้าน
อื่นๆ นอกเหนือจากการคิดวิเคราะห์ เช่น คิดวิจารณ์ญาณ

2. ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิง
วิพากษ์ในรายวิชาอื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดทักษะในการคิด
วิเคราะห์

บรรณานุกรม

- กฤษฎา แก้วสิงห์. (2551). การศึกษาความสามารถด้านการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ที่มีการ
วัดและประเมินควบคู่กับการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา)
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จรรยา ศรีละวัฒนา. (2558, มีนาคม 22). "ปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษา". สัมภาษณ์.
- จรินทร์ลักษณวิศิษฐ์. (2552, กันยายน 11). แก้ปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์เด็กไทย. การประชุมเชิงนโยบายเพื่อระดม
ความคิด หัวข้อการพัฒนาการศึกษาทั้งระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย ห้องนภาลัยบอลรูม โรงแรม
ดุสิตธานี หัวหิน.
- จุฬารัตน์ ต่อหิรัญ. (2551). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (ฝ่ายมัธยม) ที่ได้รับการ
จัดการเรียนรู้แบบบูรณาการและการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะ. ปรียญานิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา)
กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐริโกศกพิศิษฐ์. (2555). เด็กไทยอ่อนคิดวิเคราะห์ จุดคะแนนสอบตกต่ำ. เดลินิวส์,
ค้นเมื่อ 11 เมษายน 2557, จาก <http://www.dailynews.co.th/Content/Article/53527/>.
- ณัฐภัตสร เหล่าเนตร. (ม.ป.ป.). พัฒนาทักษะการคิด...มันยากจริงหรือ. โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัยพิษณุโลก.
- ดลยา แต่งสมบุญ. (2551). การศึกษาผลการพัฒนาการคิดวิเคราะห์โดยใช้กิจกรรมการแสวงหาและค้นพบความรู้
ด้วยตนเองประกอบการประเมินตามสภาพจริงสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. ปรียญานิพนธ์ กศ.
ม.การวัดผลการศึกษา) กรุงเทพมหานคร: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ทีศนา แชมมณีนและคณะ. (2544). วิทยาการด้านการคิด. กรุงเทพมหานคร: สถาบันพัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- นิวัฒน์บุญญานุกฤษ. (2557, เมษายน 21). ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนเสาชิงช้าวิทยา. อำเภออ่อนพิบูลย์.
จังหวัดนครศรีธรรมราช. สันทนาการกลุ่ม.
- ประหยัด เกษม. (2557, เมษายน 21). ข้าราชการบำนาญ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช. สันทนาการกลุ่ม.
- บุญญาพร ปิ่นทอง. (2555). งานวิจัยภาษาไทยเรื่องการคิดวิเคราะห์. จาก [http://imjungzzz109.Com/2012/07/blog-
post.html](http://imjungzzz109.Com/2012/07/blog-post.html). ค้นเมื่อ 6 เมษายน 2557.
- พัฒนา ชัชพงศ์. (2553, เมษายน 19). "แก้ปัญหา "คิดวิเคราะห์" ของเด็ก ต้องเริ่มแก้จากพ่อแม่". ASTV ผู้จัดการ. สัมภาษณ์.
- เพ็ญลักษณ์ รักดีกิจ. (2558, มีนาคม 22). "ปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษา". สัมภาษณ์.
- มณีรัตน์ ภัทรจินดา. (2556) powerpointการคิดเชิงวิพากษ์. มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

มนตรี คงแก้ว. (2557, เมษายน 21). ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนจุฬาภรณราชวิทยาลัย. อำเภอเมือง.

จังหวัดนครศรีธรรมราช. สนทนากลุ่ม.

ยรรยง ภูทองพลอย. (2550). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6.**

วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

ลาวรรณ โสมแพน. (2550). **การศึกษาลักษณะพฤติกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการสอนโดยใช้ชุดกิจกรรมวิทยาศาสตร์ เพื่อส่งเสริมการคิดวิเคราะห์.** ปริญญาโท กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพมหานคร:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

วราจ ราชนิยม. (2558, มีนาคม 22). **“ปัญหาการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนมัธยมศึกษา”.** สัมภาษณ์.

สุชาติ ภิระนันท์. (2552). **“แก้ปัญหาทักษะการคิดวิเคราะห์เด็กไทย”.** ASTV ผู้จัดการ

ออนไลน์. จาก <http://blog.eduzones.com/ezone/32226>. ค้นเมื่อ 30/03/2557,

สุน อมรวิวัฒน์. (2540). **การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ.** กรุงเทพมหานคร: โอ. เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.

สุวรรณี ทองรอด. (2552). **การศึกษาวิเคราะห์เพลงกล่อมเด็กตำบลไทรตรัง อำเภอมือง จังหวัดกำแพงเพชร.**

คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์.

แสงเดือน ทวีสิน. (2545). **จิตวิทยาการศึกษา.** พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร: ไทยเส็ง.

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานทางการศึกษา. (2549). **กระทรวงศึกษาธิการ. แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์.** กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.

อาภรณ์ บุญมาก. (2552). **ปัจจัยที่สัมพันธ์กับความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 : การวิเคราะห์พระดบ.** วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

อุษณีย์ อนุรุทธ์วงศ์. (2554). **การพัฒนาแบบกิจกรรมค่ายเพื่อพัฒนาทักษะความคิดสร้างสรรค์ของเด็กปฐมวัยและประถมศึกษา.** วารสารวิจัยทางการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ปีที่ 5 ฉบับที่ 2. กรกฎาคม- ธันวาคม 2554 หน้า 84-94.

อัมพร เลิศณรงค์. (2558). **การพัฒนาแบบการเรียนภาษาไทยโดยใช้ความคิดสร้างสรรค์เป็นฐาน เรื่องการเขียนสำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3.** วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ: ปีที่ 17 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2559 หน้า 100-109.